

Oponentský posudek habilitační práce

PhDr. Evy Roškové, CSc. „Rizikové správanie vodičov v cestnej premávke“.

Posuzovaná práce v rozsahu 140 stran je zaměřena na aktuální problematiku bezpečnosti silničního provozu z hlediska lidského činitele. Autorka vychází ze systémového pojetí a zdurazňuje antropocentrický přístup. Přináší z psychologického hlediska teoretickou a modelovou analýzu rizikového jednání a vyjadřuje psychologickou analýzu vybraných projevů rizikového jednání řidičů a determinaci vzniku chyb a nehod. Charakterizuje rozdíl mezi rizikovým a agresivním jednáním.

Na základě vlastní mnohaleté odborné činnosti autorka systematicky zpracovala přehled a rozbor i nejnovější odborné literatury a teorií a činitelích rizikového jednání. Zvláštní důraz PhDr. E. Rošková, CSc. oprávněně klade na zhodnocení teoretických a modelově vyjádřených přístupů k analýze dopravního jednání. Výklad o deskriptorech a funkčních modelech je podnětný. Velmi oceňuji, že pro úvod této části si zvolila Michonův model hierarchického rozhodování, který i po čtvrtstoletí má co říci ve vztahu k novým funkčním, resp. kognitivním motivačním modelům. Její přehled vybraných modelů a teorií vysvětlujících rizikové jednání přináší v závěru této části práce odborně analyzující a hodnotící hlediska, která jsou přínosem pro řešení zvolené problematiky.

PhDr. E. Rošková, CSc. současně na základě zahraničních i vlastních výzkumných zjištění vytvořila a ověřila vlastní koncept rizikového jednání. Ukázalo se, že ze zkoumaných sociálně-psychologických faktorů jsou postoje, přesvědčení a individuální normy řidiče nejsilnějším prediktorem rizikového jednání.

Z hlediska metodologického oprávněně akceptuje a zdurazňuje možnosti použití sebeposuzujících metod pro tuto problematiku v oblasti výzkumu i aplikací. Významnými metodami jsou zejména dotazníky DBQ a DAS.

Ve vztahu k rizikovému jednání je pozornost specificky zaměřena na nehody mladých řidičů a na činitele, jež je způsobují. Od analýzy motivačních faktorů, osobnostních rysů autorka přechází k teorii problémového chování, vyjadřující rizikové chování mladistvých v širších souvislostech a determinaci.

Po rozboru důsledků rizikového jednání (nehody a jejich příčiny) je další kapitola zaměřena na základní principy prevence rizikovosti jednání. V návaznosti na pravidlo „4E“ je podán přehled osvědčených preventivních aktivit v Evropě. Rozsah těchto aktivit je široký a končí u poradenských a rehabilitačních programů pro problémové řidiče.

Závěr

Posuzovaná práce jak v teoretické, tak i výzkumné části svědčí o vysoké odborné a metodické úrovni. Autorka přináší přehled o nejnovějších zahraničních poznatcích a konfrontuje je s výsledky svého úspěšně realizovaného výzkumu. Práce se zabývá velmi aktuální problematikou a je přínosem jak v oblasti výzkumné, tak i pro využití v praxi.

PhDr. Evu Roškovou, CSc. navrhuji na udělení vědecko-pedagogické hodnosti docentky pro obor psychologie.

21.5.2013

Doc. PhDr. Jiří Štikar, CSc.